

TRIBUNIA 6, ZAVIČAJNI MUZEJ TREBINJE, 1982.

Tribunia je periodična publikacija, pokrenuta u cilju prezentiranja rezultata istraživanja iz oblasti istorije, arheologije, etnologije, umjetnosti i kulture trebinjskog kraja, ali s obzirom na koncepciju publikacije i do sada objavljene radove, ima daleko šire značenje.

Nakon male stanke izašao je i 6. broj, koji će sigurno obradovati mnoge prijatelje naše kulture i sve poslenike u oblasti nauke i umjetnosti.

Zavičajni muzej u Trebinju po bogatstvu prikupljene građe i vrijednosti muzejskih zbirki zauzima značajno mjesto, pa pokretanje vlastite publikacije ima puno opravdanje. Svoj zadatak da prikuplja, obrađuje, čuva i istražuje kulturno-istorijsku baštinu i revolucionarnu prošlost trebinjskog kraja Muzej ostvaruje publikovanjem *Tribunie*, a to čini nov i nužan element uspješnosti u njegovom cjelokupnom i ambicioznom radu.

Posebno imponuje korektnost u tehničkim rješenjima i bogato ilustrovanim (skice, fotosi, crteži) priložima, što je kod ovakve vrste publikacija ustaljena praksa.

Sadržaj *Tribunie* 6 je raznolik, a objavljeni radovi svrstani su u slijedećim rubrikama:

- I Članci — rasprave — studije,
- II Građa — hronologija,
- III Mišljenja — prilozi,
- IV Osvrti — prikazi,
- V Iz Muzeja.

Rad Borivoja Čovića (Praistorijski tumulusi sa srednjovjekovnim ukopima u selu Orahu kod Bileće) objašnjava rezultate istraživanja tumula na tom području. Ispitano je pet tumula, od kojih četiri čine kompaktnu grupu. Prilikom istraživanja pronađeni su i

fragmenti manjih posuda, grafičke rekonstrukcije posuda, a nađeni ostaci skeleta uglavnom su loše sačuvani. Tumuli u Orahu pripadaju ranom bronzanom dobu, a jedan od njih je iz eneolita.

Pavao Anđelić (Srednjovjekovna župa Primorje u Humskoj zemlji) tretira podatke o župi Primorje kao posebnoj župi Humske zemlje. Ovaj interesantan rad obuhvata pitanja imena župe Primorje, teritoriju i granice, politički razvoj, teritorijalno-upravnu podjelu, organizaciju lokalne uprave, porijeklo porodica na tom području, funkcioniranje vlasti, političke i kultne centre i privredne pogodnosti u župi.

Rad Đorđa Odavića (Neka zapažanja o arheološkom lokalitetu Varina Gruda u Dživarskom polju kod Trebinja) objašnjava taj kompleks sa nekropolom stećaka. Pored stećaka nalazi se i desetak grobova bez posebnog obilježja. Autor je istražio i crkvicu na tom lokalitetu i dao osnovne podatke o njoj. Vremenski, crkvica bi pripadala kasnom srednjem vijeku.

Marian Wenzel (TWO MEIEVAL RINGS IN THE ZAVIČAJNI MUZEJ TREBINJE) opisuje i raspravlja o dva srednjovjekovna prstena iz zbirke trebinjskog Muzeja. Članak predstavlja i doprinos heraldici.

Pitanje predstavnika državne i društvene vlasti u Hercegovini, u oblasti Trebinja i Popova predmet je rada Bogumila Hrabaka (Knezovi i vojvode Trebinja i Popova do XVII veka). Autor daje podatke o knezovima i vojvodama Trebinja i Popova u radu koji je podijeljen u dva dijela: Oblici državne i feudalne vlasti u Trebinju i Popovu prije dolaska Turaka i Vojvode i Knezovi u Trebinju i Popovu pod osmanlijskom vlašću. Osim knezova i vojvoda za vrijeme osmanske uprave spominju se i subaše. Od početka 17. vijeka javljaju se spahije i janjičarske age, pa politička snaga vojvoda slabi.

Treba istaći da je autor maksimalno koristio arhivsku građu Historijskog arhiva u Dubrovniku, koji je inače prava riznica arhivskog blaga.

O pravnom položaju stranaca u Dubrovniku u drugoj polovini 18. stoljeća, koji je bio tačno određen i za Dubrovačku Republiku od životne važnosti, sažeto i jezgrovito piše Ilija Mitić.

Marijan Sivrić je u radu (Radnički pokret u Trebinju od konca 19. stoljeća do 1918. godine) temeljito obuhvatio tri osnovna problema: društvene promjene i strukturu radništva, početke radničkog pokreta u Trebinju i formiranje i djelatnost strukovnog i političkog (socijaldemokratskog) radničkog pokreta u Trebinju 1909—1914. godine. Razvoj revolucionarnog radničkog pokreta u Trebinju ima vidno mjesto u cjelokupnom radničkom pokretu i po svom obimu i sadržaju tema je kojom će se autor ovog članka, i drugi istraživači, još baviti.

U rubrici Građa — hronologija objavljen je prilog Marka Vege Izvori o Trebinju i okolini u srednjem vijeku, sistematizirani hro-

nološki, a na istom principu urađen je i prilog Marijana Sivrića Hronologija događaja radničkog pokreta (KPJ/SKJ, revolucionarni sindikati) trebinjskog kraja od 1919. do 1941. godine.

U rubrici Mišljenja — prilozi Anđelko Zelenika piše o problemu sanacije Crkve Manastira Zavala koristeći se podacima kojima raspolaže Regionalni zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode u Mostaru i podacima do kojih je autor došao sopstvenim istraživačkim radom.

Porijeklo imena Brova, koje označava dvije uvale i selo u području Ljubomira kod Trebinja, predmet je razmatranja Momčila Čurića. Autor nudi dvije pretpostavke za rješenje imena Brova, od kojih je ona druga bliža istini.

Saradnici *Tribunie* Mladen Aničić i Esad Arnautović u rubrici Osvrti — prikazi daju ocjene, prvi o knjizi Desanke Kovačević-Kojić Gradska naselja srednjovjekovne bosanske države, a drugi o »Hercegovini«, časopisu za kulturno i istorijsko nasljeđe, br. 2.

Osvrt o jednom darivanju napravila je Veseljka Salatić, a Marija Zanetić-Veber piše o radu Zavičajnog muzeja u Trebinju u 1982. godini.

Pojava 6. broja *Tribunie* značajan je uspjeh izdavača i podstrek da se na tom korisnom poslu istraje, a naša je želja da još dosta brojeva prikazemo i u našem časopisu.

Saban Zahirović

